दि

अमरपदवर्गपठितस्यादि सः शब्दस्य मंगलार्थमि होपादानं स्वरिति स्वर्गादी रेफांतोऽव्ययम् २॥

तिंपदं मिथुने तु द्वयोरिति निषिद्धलिंगं शेषार्थं त्वंनापांनपूर्वभाक् ५ स्वर

अकृत्रिमभुवने वा क्षेत्रे स्वर्गे अस्य स्वर्ग नाकशिरदधातिः २ नवनाम्नि स्वर्गस्य

व्ययं स्वर्गनाकत्रिदिवत्रिदशालयाः स्वर्लोको द्यौदिवौ द्वे स्त्रियां क्लीबे त्रिविष्ट

सुमनाः पुष्पमालत्योः स्त्रि पानाथीरदेवयोः २

बहुशब्दैर्देवता सामान्यस्य २॥ जन्मसत्त्वाविना शात्मिकाः २॥ सुपर्वाणा शसेवे सेपर्वयस्मसुरे शोभनं मनो येषां ते॥३ पुंचः २॥ पर्णते

पम् ॥ ६ अमरा निर्जरा देवास्त्रिदशा विबुधाः सुराः सुपर्वाणः सुमनसस्त्रिदिवे

न३

दिवमावोऽस्य दंतः मंदिरः र सैरिमः शक्रभवनं नमः दु तिविका ड पेमात ६ द्यौ देको य घामिति विष्टपं दिवौकसो विस्याहि द्योकौ दिवौकाऽ देवे चापि हपदिश्याति र जिदेवम्ते ४॥

त्रिदिवस्य शाः ४ दिवमोको येषां ते ः ४ अदित्या अपत्यानि ४ दिवि सीदंति वर्तते दानः ४ चित्रादेलिस्वं ते ४॥ अजादयः ४

शा दिवौकसः ७ आदितेया दिविषदो लेखा अदितिनंदनाः आदित्या ऋभवो

जान्तः

अमर्त्या

स्वप्ना अमृतांधसः ८ बर्हिर्मुखाः क्रतुभुजो गीर्वाणा दानवारयः वृंदारकाः

तलंतत्वा देवस्य भेदादेवघा स्त्रीत्वे सिद्धे वस्तुनः स्त्रियामिति करणं तद्बहुवचनेनातः पुलिंगशंका निवारणार्थ मितिमुकुटः तन्न स्वभेदे नैवचारणाद्धि समीचिना पुलिंग कोटे रनुत्थानात तत्र न्यायापद्यागदेत्यादीत स्या निवारणात् १

देवानामियापेसीतिसंबंधः १

आदित्यादयो नव १२ प्रत्येके गणदेवताः संघचारी णो देवाः १

दैवतानि पुंसि वा देवता स्त्रियाम् ॥९॥ आदित्य १२ विश्व १३ वसव ८ स्तुषिता

महाराजिकेत्यपि पाठस्तत्र महाराजेनो देवतेयमिति र

३६ भास्वरा ६४ निलाः ४९ महाराजिक २२० साध्याश्च १२ रुद्रा ११ श्च गणा

विद्येति विद्याधरोऽप्सरो इति पाठः भिन्नलिंगत्वात्तेरहो नमिधानाद्वेदस्थानानाबाऽसमासः ३ पिशाचास्तु [illegible] ३

सात्त्विकः सात्त्विकः

यक्षा गुह्यकमात्रे वै गुह्यकाः पीस्वरे पिचेतिः ३

देवताः १० विद्याधरोऽप्सरो यक्षरक्षोगंधर्वकिन्नराः पिशाचो गुह्यकः सिद्धो

अमी विद्याधरादयो दश १० देवयोनितेयां तेदेवयोनयः देवांशकाः इत्यर्थः ४ दशनामान्यसुराणाम् ४

भूतोऽमी देवयोनयः ११ असुरा दैत्य दैतेय दनुजेंद्रारि दानवाः शुक्रशिष्या दि

अष्टादश बुद्धस्य ५

सात्त्विकः ८

तिसुताः पूर्वदेवाः सुरद्विषः १२ सर्वज्ञः सुगतो बुद्धो धर्मराजस्तथागतः १

विद्याधराः क स्त्रीभेवेच रः सत्ययौवन इति अप्सरसः उर्वश्यादयः ॥ यक्षाः कुबेरादयः स्त्रियां यक्षी यक्षिणी चाकस्यचिद्वपकालस्य पत्नी पुत्रे व्रजपतेस्यका सम हस्तो यक्षिणीकामके यक्षीति प्रयोगात् ३ रक्षोविरावणादयः ॥ गंधर्वा हाहाहूहूप्रभृतयः ॥ किन्नरा अश्वमुखादयः ॥३

आदित्या द्वादश प्रोक्ता विश्वेदेवास्त्रयोदश वसवश्चाष्टसंख्याताः षट्त्रिंशत्तुषिता मताः आभास्वराश्चतुःषष्टिर्वाताः पंचाशदूनकाः महाराजिकनामानो द्विशतीः सविंशतिः तथा साध्या द्वादश विख्याता रुद्राश्चैकादश स्मृताः ॥ इति गणदेवतासमूहः १

दानशीलक्षमावीर्यध्यानप्रज्ञाबलानि
चोपायः प्रणिधिर्ज्ञानं दशबुद्धबला
नि वै

नान्तः नान्तः सान्तः
समंतभद्रो भगवान्मारजिल्लोकजिज्जिनः १३ षडभिज्ञो दशबलोऽद्वय

नान्तः सान्तः
वादी विनायकः मुनींद्रः श्रीघनः शास्ता मुनिः शाक्यमुनिस्तु यः १४ स शा

शाक्यमुनेः सप्तनामानि ॥ ७
क्यसिंहः सर्वार्थसिद्धः शौद्धोदनिश्च सः गौतमश्चार्कबंधुश्च मायादेवी

नान्तः विंशतिर्नामानि [illegible] सान्तः नान्तः
सुतश्च सः १५ ब्रह्मात्मभूः सुरज्येष्ठः परमेष्ठी पितामहः हिरण्यगर्भो लो

[illegible] इतिभाक्[illegible] विध्यहेतु [illegible] द्रुहिणो नाम
[illegible] द्रुहिणः [illegible] कमलासनः स्वार्द्रुहिणो [illegible] विरिंचिः [illegible]
[illegible] नवः [illegible] सान्तः
केशः स्वयंभूश्चतुराननः १६ धाताब्जयोनिर्द्रुहिणो विरिंचिः कमलास

शाकुर्वेनीति शकाः शाका
एव शाक्याः शाक्यानां
मुनिः शाक्यवंशे भवः शाक्यो [illegible]
[illegible] मुनिः शाक्याः
पद्मा शाके भवः शाक्याः
शाक्यानां मुनिः २

कमलासनः इति रमसः ४
विरिंचोऽपि द्रुहिणः [illegible]
रिंचिर्द्रुघणो [illegible] इति शब्दा
र्णवः ५

नः स्रष्टा प्रजापतिर्वेधा विधाता विश्वसृड्विधिः १७ विष्णुर्नारायणः कृष्णो वैकुंठो वि

ष्टरश्रवाः दामोदरो हृषीकेशः केशवो माधवः स्वभूः १८ दैत्यारिः पुंडरीका

क्षो गोविंदो गरुडध्वजः पीतांबरोऽच्युतः शार्ङ्गी विष्वक्सेनो जनार्दनः १९ उपें

द्र इन्द्रावरजश्चक्रपाणिश्चतुर्भुजः पद्मनाभो मधुरिपुर्वासुदेवस्त्रिविक्र

मः २० देवकीनंदनः शौरिः श्रीपतिः पुरुषोत्तमः वनमाली बलिध्वंसी कं

२१

सारातिरधोक्षजः २१ विश्वंभरः कैटभजिद्विधुः श्रीवत्सलांछनः वसुदेवोऽस्य

विष्णुप्रसक्तेः स्यजनमेकः ... वसुदेवोऽस्य जनकः ... आनकदुंदुभिरित्यभिधानचिंतामणिः २

जनकः स एवानकदुंदुभिः २२ बलभद्रः प्रलंबघ्नो बलदेवोऽच्युताग्रजः रेवती

... एकाकिनः प्रलंबघ्नो बलदेवः ... बलदेवो ... सप्त ... अच्युताग्रजः ...

रमणो रामः कामपालो हलायुधः २३ नीलांबरो रौहिणेयस्तालांको मुशली

... मधुसूदनः ... यमुनाभेदनः ... सात्विकः ...

हली संकर्षणः सीरपाणिः कालिंदीभेदनो बलः २४ मदनो मन्मथो मारः

प्रद्युम्नो मीनकेतनः कंदर्पो दर्पकोऽनंगः कामः पंचशरः स्मरः २५ शंबरारि

शंबरारिः ... मनसिजः ... इत्यभिधानचिंतामणिः

र्मनसिजः पुष्पधन्वा रतिपतिर्मकरध्वज आत्मभूः २६ ब्रह्मसूर्विश्व

पुष्पकुसुमेषुरनन्यजः १

CC-0 Shri Krishna Museum. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

अ० को ४

केतुः स्यादनिरुद्ध उषापतिः लक्ष्मीः पद्मालया पद्मा कमला श्रीर्हरिप्रिया २७

शंखो लक्ष्मीपतेः पांचजन्यश्चक्रं सुदर्शनः २८ कौमोदकी गदा खड्गो

नंदकः कौस्तुभो मणिः गरुत्मान् गरुडस्तार्क्ष्यो वैनतेयः खगेश्वरः २९

नागान्तको विष्णुरथः सुपर्णः पन्नगाशनः शंभुरीशः पशुपतिः शि-

वः शूली महेश्वरः ३० ईश्वरः शर्व ईशानः शंकरश्चंद्रशेखरः भूतेशः ख-

ण्डपरशुर्गिरीशो गिरिशो मृडः ३१ मृत्युंजयः कृत्तिवासाः पिनाकी

अ० को ४

प्रमथाधिपः ३१ उग्रः कपर्दी श्रीकण्ठः शितिकण्ठः कपालभृत् ३२ वामदेवो

महादेवो विरूपाक्षस्त्रिलोचनः कृशानुरेताः सर्वज्ञो धूर्जटिर्नीललोहितः

हरेर्यथा हरः कपर्दी गिरि [illegible] हरो हर [illegible] नरम् २

३३ हरः स्मरहरो भर्गस्त्र्यम्बकस्त्रिपुरान्तकः गंगाधरोऽन्धकरिपुः क्रतुध्वंसी वृष

एकं [illegible] कपर्द [illegible]

ध्वजः ३४ व्योमकेशो भवो भीमः स्थाणू रुद्र उमापतिः कपर्दोऽस्य जटाजूटः

हे शिव [illegible] नरम ब्रह्मादि [illegible] देवतानामेकैकम् । ब्राह्मी माहेश्वरी चैव कौमारी वैष्णवी तथा वाराही

[illegible] धनुः अजगवं अजगवं अजकाव पिनाकस्त्रिषु ५ [illegible] नेयः ५

पिनाकोऽजगवं धनुः ३५ प्रमथाः स्युः पारिषदा ब्राह्मीत्याद्यास्तु मातरः विभू

[illegible] अणिमा महिमा चैव गरिमा लघिमा तथा प्राप्तिः प्राकाम्यमीशित्वं वशित्वं चाष्टसिद्धयः १

तिर्भूतिरैश्वर्यमणिमादिकमष्टधा ३६ उमा कात्यायनी गौरी काली हैम

[illegible] दशपार्वत्याः

ऐन्द्री चामुण्डा [illegible] मातरः ब्राह्मी [illegible] मातरः इति पाठान्तरम् ५

काली कालंजरी चेति [illegible] नरः १

वतीश्वरी शिवा भवानी रुद्राणी शर्वाणी सर्वमंगला ३७ अपर्णा पार्वती दुर्गा मृ-
डानी चंडिकांबिका विनायको विघ्नराजद्वैमातरगणाधिपाः ३८ अप्येकदंतहे-
रंबलंबोदरगजाननाः कार्तिकेयो महासेनः शरजन्मा षडाननः ३९ पार्वतीनं-
दनः स्कंदः सेनानीरग्निभूर्गुहः बाहुलेयस्तारकजिद्विशाखः शिखिवाहनः
४० षाण्मातुरः शक्तिधरः कुमारः क्रौंचदारणः इंद्रो मरुत्वान्मघवा बिडौजापा-
कशासनः ४१ वृद्धश्रवाः सुनासीरः पुरुहूतः पुरंदरः जिष्णुर्लेखर्षभः शक्रः

सुमेञामाद्याादीरित्रिस्तद्र: दीर्घादिवर्णादेशान्ना १ ... रस्सद्वन्द्वय: १

शतमन्युर्दिवस्पतिः ४२ सुत्रामा गोत्रभिद्वज्री वासवो वृत्रहा वृषा वास्तोष्पतिः सुर

पतिर्बलारातिः शचीपतिः ४३ जंभभेदी हरिहयः स्वाराण्नमुचिसूदनः संक्रंदनो दु

श्च्यवनस्तुराषाण्मेघवाहनः ४४ आखण्डलः सहस्राक्ष ऋभुक्षास्तस्य तु प्रि

या ४ पुलोमजा शचीन्द्राणी नगरी त्वमरावती ४५ हय उच्चैःश्रवाः सूतो मातलि

र्नन्दनं वनम् स्यात्प्रासादो वैजयंतो जयंतः पाकशासनिः ४६ ऐरावतोभ्रमातंगैरा

वणाभ्रमुवल्लभाः ह्रादिनी वज्रमस्त्री स्यात्कुलिशं भिदुरं पविः ४७ शतकोटिः

शचीति शचि ... शचिरिति धातुः ... इन्द्राणी ...

एकं मिंद्रस्य ... एकमिंद्रस्य ... सुता जयंती

एकमिंद्रस्य ४

भिदे ... कुलिशं च भिदु ...

शंव स्मात् स्यादि दम्भादिरपि ।
शतपर्वा दम्भ्यात्त्यां वा जायाशनि समस्ति तेचा १
आदिपदेन तुंवरु भरत पर्वतादेर्ग्रहणम् एकं
हेरपस्य
नारदादीनाम् १

स्वरुः । शंबो दंभोलिरशनिर्द्वयोः । व्योमयानं विमानोऽस्त्री नारदाद्याः सुरर्षयः । ४८ स्या

हे देवसभायाः ॥ सुधर्मा नाम्नः पञ्च वा सर्वदेवानां सुधर्मामिव स्वच्छेद । कौशिका मित्यत्र समासान्तविधे रनित्यत्वात् समाधानम् ३ पूयष पयो वा २

श्रीएपमत्तस्य २

त्सुधर्मा देवसभा पीयूषममृतं सुधा । मंदाकिनी वियद्गंगा स्वर्णदी सुरदीर्घिका ४९

पञ्च मेरोः सरद्दोः स्योपसर्गोनिरत्यर्थः ३
पञ्च देववृक्षाणां मेकैकम्
चत्वारि अप्सरसां गणाधिपाः स्वर एवादीनि एतानि वार

मेरुः सुमेरुर्हेमाद्री रत्नसानुः सुरालयः । पंचैते देवतरवो मंदारः पारिजातकः ५०

देवद्वैद्यस्य
वडाश्विनीकुमारयोः ४

संतानः कल्पवृक्षश्च पुंसि वा हरिचंदनम् । सनत्कुमारो वैधात्रः स्वर्वैद्यावश्विनी

नासत्यवदस्रौ दस्रौ अश्विनौ हे ... आदि सर्वे एव नित्य द्विवचनान्ताः । एकैक विवक्षायां ... एव चनान्तः एव तथा च मो ... धर्मे नाम्ना वद स
देववैद्ययोः

सुतौ ५१ नासत्यावश्विनौ दस्रावाश्विनेयौ च तावुभौ स्त्रियां बहुष्वप्सरसः स्व

अप्सरसां तां ... द्वे अश्विना बहुभी ... नाम चत्वारि द्वे ... चार अ ५

र्वेश्या उर्वशीमुखाः ५२ हाहाहूहूश्चैवमाद्या गंधर्वास्त्रिदिवौकसाम्

श्री० को० ६

वैश्वानरो वन्हिर्वीतिहोत्रो धनंजयः ५३ कृपीटयोनिर्ज्वलनो जातवेदास्तन।
पात् बर्हिः शुष्मा कृष्णवर्त्मा शोचिष्केश उषर्बुधः ५४ आश्रयाशो बृहद्भानुः कृ
शानुः पावकोनलः रोहिताश्वो वायुसखः शिखावानाशुशुक्षणिः ५५ हिरण्यरेता
हुतभुग्दहनो हव्यवाहनः सप्तार्चिर्दमुनाः शुक्रश्चित्रभानुर्विभावसुः ५६ शु।
चिरप्पित्तमौर्वस्तु वाडवो वडवानलः वन्हेर्द्वयोर्ज्वालकीलावर्चिर्हेतिः शिखास्त्रि।
यां ५७ त्रिषु स्फुलिंगोग्निकणः संतापः संज्वरः समौ धर्मराजः पितृ।

पतिः समवर्त्ती परेतराट् ५८ कृतांतो यमुनाभ्राता शमनो यमराड्यमः कालो दंडधरः श्राद्धदेवो वैवस्वतोंतकः ५९ राक्षसः कौणपः क्रव्यात्क्रव्यादोस्रप आशरः रात्रिंचरो रात्रिचरः कर्बुरो निकषात्मजः ६० यातुधानः पुण्यजनो नैरृतो यातुरक्षसी प्रचेता वरुणः पाशी यादसांपतिरप्पतिः ६१ श्वसनः स्पर्शनो वायुर्मातरिश्वा सदागतिः पृषदश्वो गंधवहो गंधवाहानिलाशुगाः ६२ समीरमारुतमरुज्जगत्प्राणसमीरणाः नभस्वद्वातपवनपवमानप्रभंजनाः ६३ प्राणोपानः समा

नि०८रस्य नवनामानि २

समानोऽनितिरम्यपोरयं योऽङ्गभेदः अनादित्रि अंतराम्यव धानं इति
प्राणलक्रियाभावृतिः योऽनः पुरुषं मितियावत् ३ नवनितेनेतरा क्रियाकरणस्य २

पञ्चवेगस्य २

नश्चोदानव्यानौ च वायवः ६३ शरीरस्था इमे रंहस्तरसी तु रयः स्यदः ॥ जवोऽथ

जवस्य वेगादि ३ जवतीत्वरितपाच स्वरतिरयुपंकम् ६ कादशशीघ्रस्य दुतमव्ययमिति कश्चित् २

शीघ्रं त्वरितं लघु क्षिप्रमरं द्रुतम् ६४ सत्वरं चपलं तूर्णमविलम्बितमाशु च ॥

सततेऽनारताश्रान्तसन्तताविरतानिशं नित्यानवरताजस्रमप्यथातिशयो भरः ॥

चतुर्दशानामि तयस्य २

अतिवेलभृशात्यर्थातिमात्रोद्गाढनिर्भरम् ६६ तीव्रैकान्तनितान्तानि

गाढबाढदृढानि च ॥ क्लीबे शीघ्राद्यसत्वे स्यात्त्रिष्वेषां सत्वगामि यत् ६७

सप्त कुबेरस्य १

कुबेरस्त्र्यम्बकसखो यक्षराड् गुह्यकेश्वरः ॥ मनुष्यधर्मा धनदो राजराजो ध

अम०
को० ८

नाधिपः ६८ किन्नरेशो वैश्रवणः पौलस्त्यो नरवाहनः॥ यक्षैकपिंगैलविलश्री

दपुण्यजनेश्वराः॥ ६९ अस्योद्यानं चैत्ररथं पुत्रस्तु नलकूबरः॥ कैलासः स्थानं

मलका॥ पूर्विमानं तु पुष्पकम् ७० स्यात्किन्नरः किंपुरुषस्तुरंगवदनो मयुः॥ नि

धिर्ना शेवधिर्भेदाः पद्मशंखादयो निधेः॥ ७१ इति स्वर्गादिवर्गः १ द्योदिवौ

द्वे स्त्रियामभ्रं व्योम पुष्करमंबरं॥ नभोंतरिक्षं गगनमनंतं सुरवर्त्म खं ८ वियद्वि

ष्णुपदं वा तु पुंस्याकाशविहायसी॥ इति व्योमवर्गः २ दिशस्तु ककुभः काष्ठा

एकं कुबेरस्य ७ | एकं कुबेरोद्यानस्य १ | एकं कुबेरपुत्रस्य १ | एकं कुबेरस्थानस्य २ | एकं कुबेरनगर्याः १ | पुष्पकं कुबेरविमानमित्यादि ३ | घोटकमुखः किन्नरस्य ४ | नवसंख्या निधेः २ | स्वर्गादि | एकं व्योम्नः | पंचसंख्या दिशः १

८

पूर्वदक्षिणपश्चिमानांक्रमेणैकम् १ एकमुत्तरस्याः दिशः १

स्याशाश्च हरितश्च ताः प्राच्यवाचीप्रतीच्यस्ताः पूर्वदक्षिणपश्चिमाः १ उत्तरा

उत्तरस्याः प्रत्येकं पूर्वादिदिशांस्वामिनः २

दिगुदीची स्याद्दिश्यं तु त्रिषु दिग्भवे इन्द्रो वह्निः पितृपतिर्नैरृतो वरुणो म

रुत् २ कुबेर ईशः पतयः पूर्वादीनां दिशां क्रमात् ऐरावतः पुण्डरीको वा

दिशांसाधारणगजादिग्गजाः इन्द्रादीनां दिशां गजाः

मनः कुमुदोऽञ्जनः ३ पुष्पदन्तः सार्वभौमः सुप्रतीकश्च दिग्गजाः करिण्यो

क्रमेणैरावतादीनां हस्तिनीनामवेकैकम् ४

ऽभ्रमुः कपिला पिङ्गलानुपमा क्रमात् ४ ताम्रपर्णी शुभ्रदन्ती चाङ्गना चाञ्ज

नावती क्लीबाव्ययं त्वपदिशं दिशोर्मध्ये विदिक् स्त्रियाम् ५ अभ्यन्तरं त्व

द्वे मध्यमागस्य १

द्वे अग्न्यादिकोणस्य १

द्वे गजस्य पूर्वादिकोणेषु · · · सौम्यदिग्जद्वंतिदंति

· · · तिः २ ताम्रकर्णीत्यपि पाठः

२ त्विद्दिशःस्वर्भानु ... विधोः ... तिदिशांग्रहा · · · त्तिदिकः ३

अग्नेः ... पिकेवितर्दः

इन्द्रमण्डलाकारेणपरिणतस्य ॥ इन्द्रपदिग्मण्डलमध्ये अपचारात् इत्यत्रादि स्यात् मण्डलं इत्यस्य
समूहमात्रस्य इवं मण्डलाकारे राजकेके इत्येवं विवेचकर्मणि कालेति विष्णुः १
अभ्रं स्वकारे इतमपि घनमदमस्य राणितिमाघेयमूकितमपंचदशामेस्य १

अं कौ ६

तराले चक्रवालं तु मण्डलं ॥ अभ्रं मेघो वारिवाहः स्तनयित्नुर्बलाहकः ॥ धारा
धरो जलधरस्तडित्वान्वारिदोंबुभृत् ॥ घनजीमूतमुदिरजलमुग्धूमयोनयः ॥ १५ ॥
इन्द्रमेघपंक्तेः एकमेघभवेषु चत्वारि मेघगर्जितस्य ३
कादम्बिनीमेघमाला त्रिषुमेघभवेभ्रियं ॥ स्तनितं गर्जितं मेघनिर्घोषे रसिता
दशविद्युतः ५
दिच ॥ शंपाशतह्रदाह्रादिन्यैरावत्यः क्षणप्रभा तडित्सौदामिनीविद्युच्चंच
लाचपलापि ॥ १६ ॥ स्फूर्जथुर्वज्रनिर्घोषो मेघज्योतिरिरम्मदः ॥ इन्द्रायुधं शक्र
इन्द्रधनुषस्य ४
धनुस्तदेवऋजुरोहितम् ॥ १७ वृष्टिर्वर्षं ॥ तद्विघातेवग्राहावग्रहौसमौ ॥ धा
वर्षविघाते इन्द्रादिदोषणात् वृष्टिविघातस्य १
एकऋजोरिन्द्रधन
अवक्रंस्यात

६

रासंपात आसारः शीकरोंबुकणाः स्मृताः ॥ ११ ॥ वर्षोपलस्तु करका मेघछन्नेह्नि

दुर्दिनम् ॥ अन्तर्द्धा व्यवधा पुंसि त्वन्तर्द्धिरपवारणम् ॥ १३ ॥ अपिधानतिरोधानपि

धानाछादनानि च ॥ हिमांशुश्चन्द्रमाश्चन्द्र इन्दुः कुमुदबान्धवः ॥ १४ ॥ विधुः सुधां

शुः शुभ्रांशुरोषधीशो निशापतिः ॥ अब्जो जैवातृकः सोमो ग्लौर्मृगाङ्कः क

लानिधिः ॥ १५ ॥ द्विजराजः शशधरो नक्षत्रेशः क्षपाकरः ॥ कला तु षोडशो भागो

बिम्बोस्त्री मण्डलं त्रिषु ॥ १६ ॥ भित्तं शकलखण्डे वा पुंस्यर्द्धोर्द्धं समेंशके ॥ चन्द्रिका कौ

गा॰को॰
१०

मुदी ज्योत्स्ना प्रसादस्तु प्रसन्नता॥ १६ कलङ्काङ्कौ लाञ्छनं च चिह्नं लक्ष्म च लक्षणं॥ सुषमा

परमा शोभा शोभा कान्तिर्द्युतिश्छविः॥ १७ अवश्यायस्तु नीहारस्तुषारस्तुहिनं हि-

मं प्रालेयं मिहिका चाथ हिमानी हिमसंहतिः॥ १८ शीतं गुणे तद्वदर्थाः सुषीमः शि-

शिरो जडः तुषारः शीतलः शीतो हिमः सप्तान्यलिङ्गकाः॥ १९ ध्रुव औत्तानपादिः

स्यादगस्त्यः कुंभसंभवः मैत्रावरुणिरस्यैव लोपामुद्रा सधर्मिणी॥ २० नक्षत्रमृ-

क्षं भं तारा तारकाप्युडु वा स्त्रियां॥ दाक्षायिण्योऽश्विनीत्यादितारा अश्वयुगश्विनी॥ २१

१०

ख्वा

राधा विशाखा पुष्ये तु सिध्यतिष्यौ श्रविष्ठा समा धनिष्ठाः स्युः प्रोष्ठपदा भाद्रप
दाः स्त्रियां २२ मृगशीर्षं मृगशिरस्तस्मिन्नेवाग्रहायणी इल्वलास्तच्छिरोदेशे
तारका निवसन्ति याः २३ बृहस्पतिः सुराचार्यो गीष्पतिर्धिषणो गुरुः जीव आ
ङ्गिरसो वाचस्पतिश्चित्रशिखण्डिजः २४ शुक्रो दैत्यगुरुः काव्य उशना भार्गवः कविः
अङ्गारकः कुजो भौमो लोहिताङ्गो महीसुतः २५ रौहिणेयो बुधः सौम्यः स
मौ सौरिशनैश्चरौ तमस्तु राहुः स्वर्भानुः सैंहिकेयो विधुन्तुदः केतुः शिखी

त्रीणि पुष्यस्य । द्वे धनिष्ठायाः । त्रीणि मृगशीर्षस्य २ । नव बृहस्पतेः । षट् शुक्रस्य । पञ्च भौमस्य । त्रीणि बुधस्य । पञ्च राहोः । पञ्च केतोः । द्वे शनैश्चरस्य

प्रोष्ठपदा भाद्रपदा तारका ... भाद्रपदा ... विवेकः ... भाद्रपदा ... प्रोष्ठपदे ... प्रयोगः ५

... जीवो गिरा ... सुरगुरु ... ज्योतिष ... प्रयोगः ४

... प्रयोगः ६

कविर्दैत्यो वरुणो महतात्मजः २६ सप्तर्षयो मरीच्यात्रिमुखाश्चित्रशिखंडिनः॥ राशीना

मुदयो लग्नं ते तु मेषवृषादयः॥ २७ सूरसूर्यार्यमादित्य द्वादशात्म दिवाकराः भा

स्कराहस्करबुध्नप्रभाकरविभाकराः २८ भास्वद्विवस्वत्सप्ताश्वहरिदश्वोष्णरश्म

यः विकर्तनार्कमार्तंडमिहिरारुणपूषणः २९ द्युमणिस्तरणिर्मित्रश्चित्रभानु

र्विरोचनः विभावसुर्ग्रहपतिस्त्विषांपतिरहर्पतिः ३० भानुर्हंसः सहस्रांशुस्त

पनः सविता रविः॥ माठरः पिंगलो दंडश्चंडांशोः पारिपार्श्विकाः॥ ३१ सूरसूतो

मेषो वृषो मिथुनं कर्कटः सिं
हः कन्या वै तुला वृश्चिको
धन्वी मकरः कुं
भः मीनकौ एव
राशयो द्वादश १

रुणोनूरुः काश्यपिर्गरुडाग्रजः परिवेषस्तु परिधिरुपसूर्यकमण्डले ३२ किरणो-

स्रमयूखांशुगभस्तिघृणिघृष्णयः भानुः करो मरीचिः स्त्रीपुंसयोर्दीधितिः स्त्रियां ३३

स्युः प्रभारुग्रुचिस्त्विड्भाभाश्छविद्युतिदीप्तयः रोचिः शोचिरुभे क्लीबे प्रकाशो द्यो-

त आतपः ३४ कोष्णं कवोष्णं मन्दोष्णं कदुष्णं त्रिषु तद्वति तिग्मं तीक्ष्णं खरं तद्वन्म-

गतृष्णा मरीचिका ३५ इति दिग्वर्गः ३ कालो दिष्टोप्यनेहापि समयोप्यथ पक्ष-

पहतिः प्रतिपद्वे इमे स्त्रीत्वे तदाद्यास्तिथयो द्वयोः १ घस्रो दिनाहनी वा तु

अ॰को॰ १२

क्लीवे दिवसवासरौ॥ प्रत्यूषोऽहर्मुखं कल्यमुषःप्रत्यूषसी अपि २ प्रभातं च दिनान्ते तु सायं संध्या पितृ-
प्रसूः॥ प्राह्णापराह्णमध्याह्नास्त्रिसंध्यमथ शर्वरी ३ निशा निशीथिनी रात्रिस्त्रियामा
क्षणदा क्षपा विभावरीतमस्विन्यौ रजनी यामिनी तमी॥ ४ तमिस्रा तामसी रात्रिर्ज्योत्स्ना
चंद्रिकयान्विता॥ आगामिवर्तमानाहर्युक्तायां निशि पक्षिणी ५ गणरात्रं निशा बह्व्यः प्र-
दोषो रजनीमुखं॥ अर्द्धरात्रनिशीथौ द्वौ द्वौ यामप्रहरौ समौ॥ ६ स पर्वसंधिः प्रतिपत्
पंचदश्योर्यदंतरं॥ पक्षान्तौ पंचदश्यौ द्वे पौर्णमासी तु पूर्णिमा॥ ७ कलाहीने सानुमतिः

एकंपूर्णिचंद्रवतीपूर्णिमायाः १

प्रत्येकंराहुग्रस्त
चंद्रार्कयोः २

दृष्टेंदुमावस्यायाः

पूर्णिमा राका निशाकरे ॥ अमावस्या त्वमावस्या दर्शः सूर्येंदुसंगमः ८ सा दृष्टेंदुः सिनीवाली सा नष्टें

नष्टेंदुकलामावस्यायाः

दृष्टेंदुचंद्रग्रहणस्य

हेमकोशादिषुअग्निविकारस्य २

दुकला कुहूः ॥ उपरागो ग्रहो राहुग्रस्ते त्विंदौ च पूष्णि च ९ सोपप्लवोपरक्तौ द्वावग्न्युत्पात उ

एकंयुगपत्रविचंद्रार्कौ ३

एकंकाष्ठायाः २

पाहितः ॥ एकयोक्त्या पुष्पवंतौ दिवाकरनिशाकरौ १० अष्टादश निमेषास्तु काष्ठा त्रिंशत्तु

एकंकलायाः

एकंक्षणस्य

एकंमुहूर्तस्य

तेदशपंचदशाहोरात्रः पक्षः ४

प्रत्येकंशुक्लकृष्णपक्षयोः ४

ताः कला तास्तु त्रिंशत्क्षणस्ते तु मुहूर्तो द्वादशास्त्रियां ११ ते तु त्रिंशदहोरात्रः पक्षस्ते दश पंच च

एकंऋतो

एकंअयनस्य

पक्षौ पूर्वापरौ शुक्लकृष्णौ मासस्तु तावुभौ १२ द्वौ द्वौ माघादिमासौ स्यादृतुस्तैरयनं त्रि

प्रत्येकंद्वेअयनेतराअयनयोः

भिः ॥ अयने द्वे गतिरुदग्दक्षिणार्कस्य वत्सरः १३ समरात्रिंदिवे काले विषुवद्विषुवं च तत्

अ

तेअयने द्वेवत्सरः कथ्यते

अहर्निशासमकालस्य

अ॰ को॰
२३

एकं पुष्ययुक्तपूर्णिमायाः

पुष्ययुक्ता पौर्णमासी पौषी मासे तु यत्र सा १४ नाम्ना स पौषो माघाद्याश्चैवमेकादशापरे मा

चत्वारि मार्गशीर्षस्य ४ त्रीणि पौषस्य द्वे माघस्य फाल्गुनस्य

र्गशीर्षे सहा मार्गशीर्ष आग्रहायणिकश्च सः १५ पौषे तैषसहस्यौ द्वौ तपा माघेऽथ फाल्गुने

त्रीणि चैत्रस्य त्रीणि वैशाखस्य द्वे ज्येष्ठस्य

स्यात्तपस्यः फाल्गुनिकः स्याच्चैत्रे चैत्रिको मधुः १६ वैशाखे माधवो राधो ज्येष्ठे शुक्रः शु

द्वे आषाढस्य त्रीणि श्रावणस्य

चिस्त्वयं आषाढे श्रावणे तु स्यान्नभाः श्रावणिकश्च सः १७ स्युर्नभस्यप्रौष्ठपदभाद्रभा

त्रीणि आश्विनस्य चत्वारि कार्त्तिकस्य

द्रपदाः समाः स्यादाश्विन इषोऽप्याश्वयुजोऽपि स्यात्तु कार्त्तिके १८ बाहुलोर्जौ कार्त्तिकिको

एकं मार्गपौषात्मकऋतोः
एकं माघफाल्गुनात्मकऋतोः त्रीणि चैत्रवैशाखऋतोः समग्रं ज्येष्ठाषाढऋतोः

हेमन्तः शिशिरोऽस्त्रियां वसन्ते पुष्पसमयः सुरभिर्ग्रीष्म ऊष्मकः १९ निदाघ उष्णो

२३

[द्वे श्रावणभाद्रपदे ऋतौ] [एकं आश्विनकार्तिके ऋतौः]

षुगमेउष्णऊष्मागमस्तपः स्त्रियां प्रावृट् स्त्रियां भूम्नि वर्षा अथ शरत्स्त्रियां २० षडमी ऋ

[ऋतवः पुंसीति संबंधः] [षट् वत्सरस्य]

तवः पुंसि मार्गादीनां युगैः क्रमात् संवत्सरो वत्सरोब्दो हायनोस्त्री शरत्समाः॥ २१ मासेन

[मन्वंतरं मनोरंतः मन्वकापूर्णावधिः ३]

स्यादहोरात्रः पैत्रो वर्षेण दैवतः दैवे युगसहस्रे द्वे ब्राह्मः कल्पौ तु तौ नृणाम् २२ मन्वंतरं तु दि

[पंच प्रलयस्य]

व्यानां युगानामेकसप्ततिः संवर्तः प्रलयः कल्पः क्षयः कल्पांत इत्यपि २३ अस्त्री पंकं पुमान्

[द्वादश पापस्य] [पंच धर्मस्य]

पाप्मा पापं किल्बिषकल्मषं कलुषं वृजिनैनोघमंहो दुरितदुष्कृतं २४ स्याद्धर्ममस्त्रियां

[सप्त प्रीते] [पंच सुखस्य]

पुण्यश्रेयसी सुकृतं वृषः मुत्प्रीतिः प्रमदो हर्षः प्रमोदामोदसंमदाः॥ २५ स्यादानंदथु

त्रयोदशश्लोकस्याएप्रमात्रस्य

श्री शौ १५

शनंदः शर्मसातसुखानिच स्वः श्रेयसंशिवंभद्रंकल्याणंमङ्गलंशुभं ॥ १६ ॥ भावुकंभ

विकंभव्यंकुशलंक्षेमंमस्त्रियां शस्तंचाथत्रिषुद्रव्येपापंपुण्यंसुखादिच ॥ १७ ॥ मतल्लि

पंचपदशालस्य

काचर्चिकाप्रकांडमुद्धतल्लजौ प्रशस्तवाचकान्यमून्ययःशुभावहोविधिः ॥ १८ ॥ दैवंदिष्टं

एकं शुभभाग्य स्य २

षड्भाग्यस्य

भागधेयंभाग्यंस्त्रीनियतिर्विधिः हेतुर्नाकारणंवीजंनिदानंत्वादिकारणं ॥ १९ ॥ क्षेत्रज्ञ

देवप्रधानकारण स्य ५

त्रीणिज्ञात्मनः

एककालकेतविशेषस्य

एकं सत्वादिगुणस्य

आत्मापुरुषःप्रधानंप्रकृतिःस्त्रियां विशेषःकालिकोवस्थागुणाःसत्वंरजस्तमः ॥ २० ॥ जनुर्ज

विशेषोविविधाः कालकोदैविकस्य वस्तुकस्वतपाद्य

षड्प्राणिनः

षड्जननस्य

ननजन्मानिजनिरुत्पत्तिरुद्भवः प्राणीतुचेतनोजन्मीजंतुजन्युशरीरिणः ॥ २१ ॥ जाति

जीवितातस्य देहपिंडस्य सप्तमनसः

जौतञ्चसामान्यंव्यक्तिस्तुपृथगात्मता॥ चित्तन्तुचेतोहृदयंस्वांतंहृन्मानसंमनः॥ ३२

इतिकालवर्गः ४ बुद्धिर्मनीषाधिषणाधीःप्रज्ञाशेमुषीमतिः प्रेक्षोपलब्धिश्चित्संवित्

चतुर्दशबुद्धेः

तिपदाज्ञप्तिचेतनाः॥ १ धीर्धारणावतीमेधासंकल्पःकर्ममानसं॥ चित्ताभोगोमनस्कारः

त्रीणिविचारस्य चत्वारि संदेहस्य ४

श्चर्चासंख्याविचारणा॥ २ अध्याहारस्तर्कऊहो विचिकित्सातुसंशयः संदेहद्वापरौचाथ

द्वे निर्णयस्य २ द्वे परद्रोहचिंतायाः

समौनिर्णयनिश्चयौ॥ ३ मिथ्यादृष्टिर्नास्तिकताव्यापादोद्रोहचिन्तनं॥ समौसिद्धान्त

द्वे सिद्धान्तस्य त्रीणिभ्रान्तेः

राद्धान्तौभ्रांतिर्मिथ्यामतिर्भ्रमः॥ ४॥ संविदागूःप्रतिज्ञाननियमाश्रवसंश्रवाः॥ अ

मोक्षे धीर्ज्ञानं कथ्यते   एकं शिल्पादिविषयिणी बुद्धेः

दृढांगीकारस्य

ङ्गीकारोऽभ्युपगमप्रतिश्रवसमाधयः ॥५॥ मोक्षे धीर्ज्ञानमन्यत्र विज्ञानं शिल्पशास्त्रयोः

त्रयोदश मुक्तेर्नामानि

मुक्तिः कैवल्यनिर्वाणश्रेयोनिःश्रेयसामृतं ॥६॥ मोक्षोऽपवर्गोऽथाज्ञानमविद्याहं

त्रीणि अविद्यायाः   पंचानामपि प्रत्येकं त्रीणि नामानि

मतिः स्त्रियां ॥ रूपं शब्दो गंध रस स्पर्शाश्च विषया अमी ॥७॥ गोचरा इंद्रियार्था

त्रीणि इंद्रियस्य

श्च हृषीकं विषयीन्द्रियम् ॥ कर्मेंद्रियं तु पाय्वादि मनोनेत्रादि धीन्द्रियं ॥८॥ तुवर

रसवत्सु   रसा

स्तु कषायोऽस्त्री मधुरो लवणः कटुः ॥ तिक्तोऽम्लश्च रसाः पुंसि तद्वत्सु षडमी त्रिषु ॥९॥

एकं स्वरत्नादि चित्ते द्वीपं पुष्पगंधस्य ॥   एकमामोदस्य ॥

विमर्दोत्थे परिमलो गंधे जनमनोहरे ॥ आमोदः सोऽतिनिर्हारी वाच्यलिंगत्वं

द्वेहरणामिगंधस्य॥ चत्वारिगंधस्य॥

माण्युणोत्त॥१०॥ समाकर्षीतुनिर्हारीसुरभिःघ्राणतर्पणः॥ इष्टगन्धः सुगंधिःस्यादामो

द्वेदुर्गंधस्य द्वेत्रपकीमासादिगंधस्य॥

दीमुखवासनः॥११॥ पूतिगंधिस्तुदुर्गंधोविसंस्यादामगंधियत्॥ शुक्लेशुभ्रशुचिश्वेत

त्रपोदशशुक्लवर्णस्य॥

विशदश्येतपाण्डराः॥१२॥ अवदातःसितोगौरोवलक्षोधवलोर्जुनः॥ हरिणःपाण्डुरः

द्वेमितपीतलेपावतः॥ ईषतपूर्वोऽवक्रपरः॥१॥ ॥सप्तकृवर्णस्य॥

त्रीणिपांडुवर्णस्य

पाण्डुरीषत्पाण्डुस्तुधूसरः॥१३॥ कृष्णेनीलासितश्यामकालश्यामलमेचकाः॥ पीतो

॥त्रीणिपीतस्य॥ ॥त्रीणिहरितस्य॥ त्रीणिरक्तस्य द्वेरक्तोत्पलाभस्य॥

गौरोहरिद्राभःपालाशोहरितोहरित्॥१४॥ लोहितोरोहितोरक्तःशोणःकोकनदच्छविः॥

द्वेकिंचिल्लोहितस्य॥ एकंश्वेतरक्तमिश्रितस्य॥ द्वेकृष्णपीतमिश्रितस्य त्रीणिकृष्णलोहितमिश्रितस्य

अव्यक्तरागस्त्वरुणः श्वेतरक्तस्तुपाटलः॥१५॥ श्यावःस्यात्कपिशोधूम्रधूमलौकृष्णलो

षटकपिलवर्णस्य॥ पटनानवर्णस्य॥

हरितः॥ कडारः कपिलः पिङ्गः पिशङ्गौ कद्रुपिङ्गलौ॥१६ चित्रं किर्मीरकल्माषशबलैताश्च कर्बुरे॥

वाचिलिंगाः गुणवति

गुणेशुक्लादयः पुंसि गुणिलिङ्गास्तु तद्वति॥१७॥ इतिधीवर्गः॥ ०५० ब्राह्मी तु भारती भा

हतवागधिष्ठात्र देवतानामानि षटवचनस्यनामानि द्वे संस्कृतात्मस्य पादस्य नाम्नी

षा गीर्वाग्वाणी सरस्वती॥ व्याहार उक्तिर्लपितं भाषितं वचनं वचः॥१ अपभ्रंशोऽपशब्दः स्यात्छा

शास्त्रवाचकस्यैकेनाम॥ एकं...सर्वंतपदसमूहस्य नाम॥ त्रीणि वेदस्य नामानि॥

स्त्रे शब्दस्तु वाचकः॥ तिङ्सुबन्तचयो वाक्यं क्रिया वा कारकान्विता॥२ श्रुतिः स्त्री वेद आम्नाय॥

एकं वेदोक्तकर्मणः नाम॥ वेदानां भिन्नं नामानि त्रितयः वेदास्त्रयी कथ्यते

स्त्रयी धर्मस्तु तद्विधिः॥ स्त्रियामृक्सामयजुषी इति वेदास्त्रयस्त्रयी॥३ [illegible] शिक्षेत्यादि श्रु

द्वे ॐकारस्यनाम्नी॥ द्वे पूर्ववृत्तप्रतिपादकस्य व्याख्यादिकृतेग्रंथ उदात्तादिस्वरनाम

तेरङ्गं॥ मोङ्कारप्रणवौ समौ॥ इतिहासः पुरावृत्तमुदात्ताद्यास्त्रयः स्वराः॥४ आन्वीक्षिकी द

तर्कविद्यार्थशास्त्रयोरेकैकं नाम

द्वे तात समर्थ मूतायाः।

सर्गश्च प्रतिसर्गश्च वंशो मन्वन्तराणि च वंशानुचरितं पुराणं पंचलक्षणं ॥१

दंडनीतिः॥ तर्कविद्यार्थशास्त्रयोः॥॥ आख्यायिकोपलब्धार्था॥ पुराणं पंचलक्षणं॥ प्रबंध

द्वे कथाया नाम स्त्री॥ द्वे उक्तिता नार्थ प्रश्नस्य द्वे मन्वादि प्रणीत शास्त्रस्य॥ द्वे संग्रहस्य

कल्पना कथा॥ प्रवल्हिका प्रहेलिका॥ स्मृतिस्तु धर्मसंहिता॥ समाहृतिस्तु संग्रहः॥ समस्या

द्वे संदेशस्य द्वे लोकप्रवादस्य जने भाः श्रुपते चत्वारि वार्तायाः नामानि

तु समासार्था॥ किंवदंती जनश्रुतिः॥ वार्ता प्रवृत्तिर्वृत्तान्त उदन्तः॥ स्यादथाह्वयः॥ आ

एकं वज्र कृतानाहानस्य

षट्नाम्नः नामानि

ख्याह्वे अभिधानं च नामधेयं च नाम च॥ हूतिराकारणाह्वानं॥ संहूतिर्बहुभिः कृता॥ २

द्वे कलहस्य तिभाषा द्वे वचनोपक्रमस्य

विवादो व्यवहारः॥ स्यादुपन्यासस्तु वाङ्मुखं॥ उपोद्घात उदाहारः॥ शपनं शप

द्वे शपथस्य अभिमिथ्यारोपस्य

थः पुमान्॥ प्रश्नोऽनुयोगः पृच्छा॥ च प्रतिवाक्योत्तरे समे॥ मिथ्याभियोगो॥

त्रीणि प्रश्नस्य नामानि द्वे उत्तरस्य

१८ को०

द्वे सुवर्णास्त्रियादिवाचस्य नामानी — एकं ह्वे हृ शब्दस्य

ह्वाख्यानमथाभिधानामधेयं च नामनि ॥१॥ अभिशापः प्रणादस्तु शब्दः स्यादनुराग

कीर्तियशसः — चत्वारि स्तुतेर्नामानि

जः ॥ यशः कीर्त्तिः समज्ञा च स्तवः स्तोत्रं नुतिः स्तुतिः ॥१॥ आम्रेडितं द्विस्त्रिरु

द्वे उच्चैः शब्दस्य — आदिशब्देन कामक्रोधादिनां ग्रहणं

क्तमुच्चैर्घुष्टं तु घोषणा ॥ काकुः स्त्रियां विकारो यः शोकभीत्यादिभिर्ध्वनेः ॥२॥

यथा अवर्णाद्योनिंदार्थो वर्ण्यते तथा उपक्रोशाद्योपीत्यर्थः

अवर्णाक्षेपनिर्वादपरिवादापवादवत् ॥ उपक्रोशो जुगुप्सा च कुत्सा निंदा च

दश निंदानामानि — द्वे अप्रियवचनस्य नाम्नी — द्वे निंद उपालंभः स्यात्

गर्हणे ॥ पारुष्यमतिवादः स्याद्भर्त्सनं त्वपकारगीः ॥ यः सनिंद उपालंभ

मैथुनार्थाक्रोशनस्यैकं

त्त त्तुस्यात्परिभाषणम ॥ १४ तत्रेत्वाक्षारणायः स्यादाक्रोशोमैथुनंप्रति ॥

द्वे संभाषणस्य — द्वे वारंवारभाषणस्य

स्यादाभाषणमालापः प्रलापोनर्थकंवचः ॥ १५ अनुलापोमुहुर्भाषावि

विरलापभाषा — द्वे अनुशोचनेनोक्ते — द्वे विरोधवचनस्य — अन्योन्यप्रीतिभाषणस्यैकं

लापः परिदेवनंविप्रलापोविरोधोक्तिः संलापोभाषणंमिथः ॥ १६ सुप्रला

द्वे शोभनवचनस्य — द्वे वचनगोपनस्य — द्वे संदेशवाक्यस्य

पः सुवचनमपलापस्तुनिह्नवः संदेशवाग्वाचिकंस्याद्वाग्भेदास्तुत्रिषु

उत्तरे वक्ष्यमाणावाग्भेदाः रुशत्यादयस्त्रिषुसम्पगताः
वाग्भेदवाग्भिविशेषाः त्रिषुपपारुष्यज्ञिवाणीरुशन
शब्दः रुशद्वत

द्वे शुभवचनस्य

तेरे ॥ १७ रुशतीवागकल्याणीस्यात्कल्यातुशुभात्मिका अत्यर्थमधु

हेअसंगतमधुर हेपुरुषामिलितवचनस्य प्रियसत्यवचनेष्वनृतंकथ्यते हेकर्कशवचनस्य हेमुंडादिवचनस्यनम्रो मातानीवं धोतिवि... धीस्य वचनस्यग्रिलि

१८

रसेंत्वं संगतैर्हृदयंगमैः ॥१८॥ निष्ठुरं परुषं ग्राम्यमस्तील सख्यनतोद्धि

ग्रस्यात्यादिनासंपूर्णीचारितस्यनाम।

येलत्वेषंसंकुलक्लिष्टेषोपरस्मरणाहतैः ॥१९॥ लघुवर्णपदेग्रस्तैर्निरस्तै

हेशीघ्रोच्चारितस्यनाम्नी हेस्लेषानिर्गमसहितवचसः हेसमुदपार्थस्यवचनस्य धिनिंद्यावचनस्य

र्वारितैरादिनैःश्च्युतैः सन्निषीवंमवद्वंस्पादेनर्थकैः ॥२०॥ अनन्तरैर्मवाचो

हेअप्रकटवचनस्य असत्यवचनस्येदिनाम्नि

हेमषार्थवचनस्य

सोदहृतैस्तुमषार्थकैरुत्पत्तिष्टैर्मविसर्गैर्वितथैस्त्वन्यैरेव चैः ॥२१॥ सम्भ

चत्वारिसतस्यनामानि हेउपहाससहितवचसः हेमैथुनेशब्दस्य

पण्णेनेरतैर्समर्गैारूनिर्विषुतहृदिनैः सोल्लुंठनैरनुसेवाषाह्लादमणितैरतिष्ठ

१८

श्रीगीर्व्विपवचसः

द्वे स्फुटवाक्यस्य नाम्नी

जितं त्वर्थे हृद्यं मनोहारि विस्पष्टं प्रकटोदितं ॥ २२ शब्दे निनादनिनद

ध्वनिध्वानरवस्वनाः स्वाननिर्घोषनिर्ह्रादनादस्वाननिस्वनाः

सप्तदश शब्दस्य

२३ आरवारावसंरावविरावाः अथ मर्मरः स्वनिते वस्त्रपर्णानां भूष

भूषणानां शब्दे शिंजितं कथ्यते

शिंजितादि षट् भूषणध्वनिः

णानां तु शिंजितं २४ निक्वाणो निक्वणः क्वाणः क्वणः क्वणनमित्यपि

द्वे व्यक्तेत कलकलशब्दस्य

वीणायाः क्वणिते प्रादेः प्रक्वाणः प्रक्वणादयः कोलाहलः कलक

प्रादेरप्युपसर्गात्परे वीणायाः शब्दे प्रक्वाणादयः प्रयोगा भवंति
आदिनाप्रक्वणादयो भवंति १

वस्त्रपर्णानां च
स्वनिते मर्मरः शब्दा
नुकरणमिति स्वामी
३

१९ अमरको॰ लस्तिरश्चांवाशितंरुतं स्त्रीप्रतिश्रुत्प्रतिध्वाने गीतंगानमिमेसमे

२६ इतिशब्दादिवर्गः निषादर्षभगांधारषड्जमध्यमधैवताः पंचमश्चे

त्यमीसप्ततंत्रीकंठोत्थिताःस्वराः काकलीतुकलेसूक्ष्मे ध्वनौतुमधु

रास्फुटे कलोमंद्रस्तुगंभीरेतारोत्युच्चैस्त्रयस्त्रिषु समन्वितलय

स्त्वेकतालोवीणातुवल्लकीविपंचीसातुतंत्रीभिःसप्तभिःपरिवा

१९

द्वैप्रतिशब्दस्य

गायनस्य

भुजरौति स कूर स्तुगा
यौनदति चर्षभं अजा
विकौ च गांधारं कौं चो
नदति स मध्यमं पुष्पसा
धारणे कोले कोकिलो
रौति पञ्चमं अश्वस्तु
धैवतं रौति तिषादं
रौति कुञ्जरः सीता

तंत्रीसमुत्थितानां कंठोत्थितानां च षिषादि स्वराणां प थक पृथकं कैकेके

एकस्तम्भशब्दस्य

मधुरे

ध्वः कलमंद्रताराः सैवसत

रससंगीतवाद्यानां सा व्यस्येकं

सैवसप्तभिस्तंत्रीभिरुपलक्षिता परिवादिनीएकम्

त्रिशिवीणायानामानि

एकं मृदंगादिगतस्य — एकं वंशादिवाद्यस्य

दि नौ ३ ततं वीणादिकं वाद्यमानद्धं मुरजादिकं वंशादिकं तु सुषिरं कांस्य

एकं कांस्यतालघंटादिवाद्यस्य

तालादिकं घनं ४ चतुर्विधमिदं वाद्यं वादित्रातोद्यनामकं मृदंगा मुर

त्रीणि मृदंगभेदस्य — द्वे ढक्कायाः ढोलभाषा — द्वे भेर्याः नगारा भाषा

जा भेदास्त्वंक्यालिंग्योर्ध्वकास्त्रयः ५ स्याद्यशःपटहो ढक्का भेरी स्त्री दुंदु — भेर्यामानकं दुंदु

द्वे पटहस्य डफभाषाः — एकं वीणादिवाद्ये तेषां धनुरेकारेणातस्य — द्वे वीणादंडस्य

भिः पुमानं आनकः पटहोऽस्त्री स्यात्कोणो वीणादिवादनं ६ वीणादंडः

एकं वीणाधारस्य — एकं वीणाधारस्य — पृष्ठे तंत्रीनिबंधनं तेषो द्वे भागस्य द्वे नाम

प्रवालः स्यात्ककुभस्तु प्रसेवकः कोलंबकस्तु कायोऽस्या उपनाहो निबं

द्वे वीणाकुवा

विलंबितं द्रुतं मध्यं ततं मोघो घनं क्रमात् ॥ तालः कालक्रिया मानं लयः साम्यमथ स्त्रियां मृ ल पं कि २

कालक्रियाया मानं तालः ... नृत्यगीतवाद्यानां साम्यं लय कथ्यते एव

वाद्यविशेषाणां ...

अन्ये गोमुखदुन्दुकादयः नव्यनीभाषा

२१ अ० को० घनं मध्यं वाद्यप्रभेदाः डमरुमड्डुडिंडिमझर्झराः मर्दलः पणवोऽन्ये च नर्त्तकीलासिके

देन्त्यवालीस्त्रियाः

घट नृत्यस्य नामानि

समे तांडवं नटनं नाट्यं लास्यं नृत्यं च नर्तनं तौर्यत्रिकं नृत्यगीतवाद्यं ना

एकं नृत्यगीतवाद्यानां ... दितानां नाम

नाट्योक्तौ गणिकाऽज्जुका कथ्यते

सौ

ट्यमिदं त्रयम् ८ भ्रकुंसश्च भ्रुकुंसश्च भ्रूकुंसश्चेति नर्तकः ॥ स्त्रीवेषधारी पुरुषो

नाट्योक्तौ भगनीपतिः आवुत्तः कथ्यते

नाट्योक्तौ विद्वान् पण्डितो भावः

नाट्योक्तौ गणिकाऽज्जुका ९ भगिनीपतिरावुत्तो भावो विद्वानथावुकः ज

नाट्योक्तौ जनकः आवुकः कथ्यते

दे युवराजस्य नाम्नी देवराज्ञी नाम्नी

राजसुताया एकं नाम

नको युवराजस्तु कुमारो भर्तृदारकः ॥ ११ राजा भट्टारको देवस्तत्सुता भ

कृतः अभिषेको यस्याः सा कृताभि
षेका तस्यां कृताभिषेकायां देवी कथ्यते

एकं यद्दारायस्या नाम एकं अन्यस्या नाम एकं वंध्यं नार्हतीति वचनस्य नाम

दारिका देवी कृताभिषेकायामितरासु तु भट्टिनी ॥१२॥ अब्रह्मण्यमवध्यो

एकं राजश्यालस्य नाम मातारं अंबायाः कुमारी वा स्यात् अर्हन्नटस्यैकं नाम

क्तौ ॥ राजश्यालस्तु राष्ट्रियः ॥ अंबा माताथ बाला स्याद्वासूरार्यस्तु मारिषः ॥१३॥

ज्येष्ठा भगिनी नाम द्वे कनिष्ठायाः नाम्नि नीच आलीप्र

अत्तिका भगिनी ज्येष्ठा निष्ठा निर्वहणे समे हंडे हंजे हलाह्वाने नीचां चेटीं

द्वे अंगविक्षेपस्य नाम्नी द्वे हृदयगतक्रोध अंगेन निर्वृत्तं आंगिकं सत्वेन मनसा निर्वृत्ता

सखीं प्रति ॥१४॥ अंगहारोंगविक्षेपो व्यंजकाभिनयौ समौ ॥ निर्वृत्ते त्वंगसत्वा तिर्वृत्त

शृंगारादयोऽष्टौ रसाः च पूर्णा अष्टौ ते अपि नवम वात्सल्यं दशमः

भ्यां द्वे त्रिष्वांगिकसात्विके ॥१५॥ शृंगारवीरकरुणाद्भुतहास्यभयानकाः ॥ बी

२१ अ॰ को॰

> त्रिणि शृंगारस्य — द्वे वीररसस्य

भत्सरौद्रौ च रसाः शृंगारः शुचिरुज्ज्वलः १६ उत्साहवर्द्धनो वीरः कारुण्यं करु

> सप्त करुणारसस्य — त्रिणि हास्यस्य — द्वे बीभत्सस्य

णा घृणाः कृपा दयानुकंपा स्यादनुक्रोशोप्यथो हसः १७ हासो हास्यं च बीभत्सं

> चत्वारि अद्भुतरसस्य

विकृतं त्रिष्विदं द्वयं विस्मयोद्भुतमाश्चर्यं चित्रमप्यथ भैरवं १८ दारुणं भीष

> नव भयानकरसस्य — द्वे उग्ररसस्य

णं भीष्मं घोरं भीमं भयानकं भयंकरं प्रतिभयं रौद्रं तूग्रममी त्रिषु १९ चतुर्दश

> षट् भयस्य — द्वे भावप्रतिपादकरोमांचादिः

दरस्त्रासो भीतिर्भीः साध्वसं भयं विकारो मानसो भावोऽनुभावो भावबोधकः २०

त्रीणि गर्वस्य — द्वे मानस्य — नव अनादरस्य

गर्वोऽभिमानोऽहंकारो मानश्चित्तसमुन्नतिः ॥ अनादरः परिभवः परीभावस्ति-

रस्क्रिया ॥ २१ ॥ रीढाऽवमाननाऽवज्ञाऽवहेलनमसूर्क्षणं ॥ मंदाक्षं ह्रीस्त्रपा व्री-

पंच लज्जाया नामानि — द्वे क्षमायाः — [illegible] — एकं परस्य विषये चौर्यादिना लिप्सेति मुकुटः

डा लज्जा साऽपत्रपाऽन्यतः ॥ २२ ॥ क्षान्तिस्तितिक्षाऽभिध्या तु परस्य विषये स्पृ-

द्वे परोत्कर्षासहिष्णुत्वस्य — त्रीणि विरोधस्य

गुणेषु दोषारोपणादेरसूयापर्यायतां साम्राज्यते

हा ॥ अक्षान्तिरीर्ष्याऽसूया तु दोषारोपो गुणेष्वपि ॥ २३ ॥ वैरं विरोधो विद्वेषो ॥

त्रीणि शोकस्य — त्रीणि पश्चात्तापस्य

मन्युशोकौ तु शुक् स्त्रियां पश्चात्तापोऽनुतापश्च विप्रतीसार इत्यपि ॥ २४ ॥

एकं शुचरित्रस्य चितस्य शुचौ शुद्धे चरिते चरित्रे शीलकथ्यते

सप्तकोधस्य

२२ ग्र॰ को॰ कोपक्रोधामर्षरोषप्रतिघारुट्क्रुधौ स्त्रियौ ॥ शुचौ तु चरिते शीलमुन्मा-

उन्मादस्यैकस्य द्वे भाषा — पंचस्नेहस्य

दश्चित्तविभ्रमः ॥ २५ प्रेमानाप्रियताहार्दं प्रेमस्नेहोऽथ दोहदं इच्छाकांक्षा

कांतः — द्वादशइच्छायाः

स्पृहेहातृड्वांछालिप्सामनोरथः २६ कामोऽभिलाषस्तर्षश्च सोऽत्यर्थं लालसा

द्वे धर्मचिंतायाः — एकं मनपीडाया — त्रीणिस्मरणस्य

सा द्वयोः ॥ उपाधिर्नाधर्मचिंतापुंस्याधिर्मानसीव्यथा ॥ २७ स्याच्चिंतास्मृ-

द्वेउत्साहस्य — एकमतिशयितोध्यावसायस्य

तिराध्यानमुत्कंठोत्कलिके समे ॥ उत्साहोऽध्यवसायः स्यात्सवीर्यमति

द्वेकामादिजःस्मृतेः

नवकपटस्य कुतुकं च २

निशान्तिकामाकु॥२१॥ कपटोऽस्त्री व्याजदंभोपधयश्छद्मकैतवे कुसृतिर्नि:

मसनेभाषा दैत्यविचारतस्य चत्वारि कौतुकस्य

कृतिः शाठ्यं॥ प्रमादोऽनवधानता॥२२॥ कौतूहलं कौतुकं च कुतुकं च कुतूहलं॥ स्त्री

स्त्रीविलासादयः स्त्रीणां शृंगारभावजाक्रियाः हावाः कथ्यंते २

णां विलासबिब्बोकविभ्रमा ललितं तथा हेला लीलेत्यमी॥ हावाः क्रिया

बटक्रीडाया स्त्रीणांस्वरूपाछानस्य

शृंगारभावजाः॥ द्रवकेलिपरीहासाः क्रीडा लीला च नर्म च॥२३॥ व्याजोऽपदे

स्त्रीणांकंदुकादिक्रीडनस्य स्त्रीणांप्रस्वेदस्ते तोसायस्य

शो लक्ष्यं च क्रीडा खेला च कूर्दनं॥ घर्मो निदाघः स्वेदः स्यात्प्रलयो

२३

देवेच्छानाशस्य   द्वे अवाकारवंचनस्य   द्वे दृष्यादिनाकंमिसत्त्वरणस्य

नष्टचेष्टता ॥२२॥ अवहित्थाकारगुप्तिः समौ संवेगसंभ्रमौ स्यादाच्छुरि

द्वे सामान्यतरहासस्य   अधिकोपहासहदासः   इषत्   सीदृशो मध्यमः महत्वाल्पत्व

तकं हासः सोत्प्रासः स मनाक् स्मितं ॥२३॥ मध्यमः स्याद्विहसितं रो

द्वे रोमोद्गमस्य   त्रीणि रोदनस्य   द्वे मुखप्रसारव्यानवचनस्य

माञ्चो रोमहर्षणं ॥ क्रन्दितं रुदितं क्रुष्टं जृम्भस्तु त्रिषु जृम्भणं ॥२४॥ विप्रलं

द्वे अंगीकृतासंपादनस्य   द्वे वालानां स्खलनादाम्याचलनस्य   पंच निद्रायाः

भो विसंवादो रिंखणं स्खलनं समे ॥ स्यान्निद्रा शयनं स्वापः स्वप्नः संवेश

द्वे आलस्यस्य   त्रीणि क्रोधादिना ललाटसंकोचनस्य   एकं कुदृष्टे

इत्यपि ॥२५॥ तन्द्री प्रमीला भ्रुकुटिर्भ्रूकुटिर्भृकुटिः स्त्रियां ॥ अदृष्टिः स्या

२३

रवैर्मैर्वाहितामिंत्रिविहिं मरुत्तितिमे २९ इति नाट्यवर्गः अधोभुवनपाता

पंचपातालस्य

लं बलिसद्म रसातलं नागलोको थ कुहरं सुषिरं विवरं बिलं । छिद्रं

एकादश छिद्रमात्रस्य

निर्व्यथनं रोकं रंध्रं श्वभ्रं वपा सुषिः गर्तावटौ भुवि श्वभ्रे सरंध्रे सुषिरं त्रि

पंच अंधकारस्य

षु अंधकारो स्त्रियां ध्वांतं तमिस्रं तिमिरं तमः ध्वांते गाढेंधतमसं ।

एकं सर्वतो विस्तारितमसः द्वे नतराकारनागस्य

क्षीणेवतमसं तमः विष्वक्संतमसं नागाः काद्रवेयास्तदीश्वरे शे

षो नंतो वासुकिस्तु सर्पराजो थ गोनसे तिलित्सः स्यादजगरे श ।

द्वे वासुकीनागस्य । द्वे सर्पविशेषस्य

सुषिरं वंशादिरंध्रे । विवरे पि नपुंसकं सुषिरो नस्त्रियां पुंग... नेव रंध्रान्विते ।

एकं रंध्रयुक्तस्य

एकं घनांधकारस्य

एकं क्षीणतमसः

द्वे नागराजस्य

द्वे निर्विषस्य
त्रीणि अजगरस्य ... द्वे जलसर्पस्य ... द्वे सुखेसर्पस्य

पुंवाहसः स्युरुभौ ॥ अलगर्दो जलव्यालः ॥ समौ राजिलडुंडुभौ ॥ मालुधा(नो)
द्वे चित्रसर्पस्य ... द्वे त्यक्तत्वचः सर्पस्य ... भुजंगो हि
मातुलाहिः निर्मुक्तो मुक्तकंचुकः ॥ सर्पः पृदाकुर्भुजगो भुजंगमः ॥ ६ ॥ आ
शीविषो विषधरः चक्री व्यालः सरीसृपः ॥ कुंडली गूढपाच्चक्षुःश्र
वाः काकोदरः फणी ॥ ७ ॥ दर्वीकरो दीर्घपृष्ठो दंदशूको बिलेशयः ॥ उर
पंचविंशतिसामान्यसर्पस्य २५ ... अहेरिदं विषास्थ्यादि ... पकप्यतेतरं आदिना ... चकादि
गः पन्नगो भोगी जिह्मगः पवनाशनः ॥ ८ ॥ त्रिष्वाहेयं विषास्थ्यादि स्फटा
द्वे सर्पस्य फणायाः ... द्वे सर्पत्वचः
यां तु फणा द्वयोः ॥ समौ कंचुकनिर्मोकौ ॥ क्ष्वेडस्तु गरलं विषं ॥ ९ ॥ पुंसि
त्रीणि विषस्य

काकोलादयः
त्रयः क्लीवे पुंसि
स्थावरविषभेदानां प्रसक्तं नव

क्लीबे च काकोलः कालकूटहालाहलः सौराष्ट्रिकः शौक्लिकेयो ब्रह्मपुत्रः

द्वे गारुडकस्य

प्रदीपनः ॥९॥ दारको वत्सनाभश्च विषभेदा अमी नव ॥ विषवैद्यो जांगु

द्वे सर्पग्राहिणः

लिको व्यालग्राह्यहितुंडिकः ॥१०॥ इति पातालभोगिवर्गः ॥ स्यान्नारक

चत्वारि सामान्यनरकस्य
नरकभेदानां पंचकस्य

स्तु नरको निरयो दुर्गतिः स्त्रियां तद्भेदास्तपनावीचिमहारौरवरौरवाः

॥ संघातः कालसूत्रं चेत्याद्याः सत्वास्तु नारकाः प्रेता वैतरणी सिंधुः ॥

द्वे निर्मूलकर्मकरस्य

त्रीणि तीव्रदुःखस्य

स्यादलक्ष्मीस्तु नैरृतिः ॥ विष्टिराजूः कारणा तु यातना तीव्रवेदना ॥

चत्वारि सामान्यदुःखस्य द्वे प्रसूतिदुःखस्य त्रीणि शरीरपीडायाः

पीडा बाधा व्यथा दुःखमामनस्यं प्रसूतिजं ॥ स्यात्कष्टं कृच्छ्रमाभीलं

त्रिष्वेषां भेद्यगामि यत् ॥ इति नरकवर्गः ॥ समुद्रोऽब्धिरकूपारः पा

रावारः सरित्पतिः ॥ उदन्वानुदधिः सिंधुः सरस्वान्सागरोऽर्णवः ॥ र

पंचदश समुद्रस्य

त्नाकरो जलनिर्यादसांपतिरपांपतिः ॥ तस्य प्रभेदाः क्षीरोदो लवणो

धि

दलसर्पापरे ॥ आपः स्त्री भूम्नि वार्वारि सलिलं कमलं जलं २ पयः कीलाल

ममृतं जीवनं भुवनं वनं कबंधमुदकं पाथः पुष्करं सर्वतोमुखं २ अंभो

सप्तविंशतिजलस्य २७ द्वे जलविकारस्य बुद्बुदादेः द्वे अपि त्रिषु

र्णस्तोयपानीयनीरक्षीरांबुशंबरं मेघपुष्पं घनरसस्त्रिषु द्वे आप्यमम्

चत्वारि स्वल्पतरंगस्य द्वे महत्तरंगस्य

मयं ॥ भंगस्तरंग ऊर्मिर्वा स्त्रियां वीचिरथोर्मिषु महत्सूल्लोलकल्लो

लौ ॥ स्यादावर्त्तोंभसां भ्रमः ॥ पृषंति बिंदुपृषताः पुमांसो विप्रुषः स्त्रियां चक्रा

जलानां भ्रमणस्यैकं

चत्वारि जलकणस्य एकमेकं ... पृषंति बिंदुपृषत ...

... विप्रुषः ...

२६ अ॰ को॰

हे वक्राकारेण जलनिर्गमधुजानस्य ॥ हे जलनिस्सरणमार्गस्य ॥ पंचतटस्य

गोपुटभेदोऽसु धर्मा॥ म्बुजलनिर्गमाः॥ ६ कूलं रोधश्च तीरं च प्रतीरं चत

पारावारतीरयोर्द्वे हे कूलस्य ॥ हे जलमध्यस्थानस्य ॥ एकं नदीहा

टं त्रिषु पारावारे परार्वाची तीरे पात्रं तदंतरं ॥ ७ द्वीपोऽस्त्रियामंतरीपं यद

हे वालुकामयतटस्य ॥ २

तर्वारिणस्तटं ॥ तोयोत्थितं तत्पुलिनं सैकतं सिकतामयं ॥ ८ निषद्वरस्तु

पंचपंकस्य ॥ ५ हे प्रवृद्धजलस्यातिगमनीयस्य ॥ हे शुष्कनद्यादेः क्षतगर्तस्य

जंबालः पंकोऽस्त्री शादकर्दमौ ॥ जलोच्छ्वासाः परीवाहाः ॥ कूपकास्तु विदा

एकं नौतरणीयजलस्य ॥ त्रीणि नौकायाः ॥ त्रीणि तृणादिनिर्मितरणसाधनस्य

रकाः ॥ ९ नाव्यं त्रिलिंगं नौतार्ये स्त्रियां नौस्तरणिस्तरिः ॥ उडुपं तु प्लवः को

२६

जय नारायण

हे नयादितरणे देयमूल्यस्य   २

लंः स्रोतोंबुसरणंस्वतः १ आतरस्तरपण्यंस्याद्द्रोणीकाष्ठांबुवाहिनीसांयात्रि

हे वणिजगामीनौ वणिजः   हे मल्लाहि नाम   हे वहित्रे वाहकस्य   हे नौमध्यस्य रज्जुर्वं

कःपोतवणिक्कर्णधारस्तुनाविकः २ नियामकाःपोतवाहाः कूपकोगुण

हे नौपृष्ठे तस्य   हे चर्मीरतिरबानस्य   हे पाताले लोप नयमध्ये काष्ठस्य

वृक्षकः नौकादंडः क्षेपणीस्यादरित्रंकेनिपातकः ४ अभ्रिःस्त्रीकाष्ठकुद्दालः

हे नौ जलसिंचनपात्रस्य   हे जलनिर्गमनपात्रस्य   एकं समुद्र जातजीवस्य   द्वितीय

सेकपात्रंतुसेचनं पानपात्रंतुपोतात् अब्धिभवे समुद्रियं त्रिषु ५ सामुद्रिको

अब्धिभवः समुद्रभवः   अतीतानौ यन

मनुष्योऽब्धिजातादेर्नोः समुद्रिकाः क्लीबेर्द्धनावंनावोर्द्धे अतीतनौके ति

सामुद्रकः कथ्यते १ सामुद्रभवो नौ सामुद्रिके   नावः अर्द्धनावक अब्धिभवे सामुद्रियं कथ्यते   ली ता भाषा

२८ अ. को.

द्वे निर्मलजलस्य १ — त्रीणि मलीनजलस्य

नुविषु १४ विस्तीर्णागाधाम्र सन्नोच्छः कलुषोनच्छआविलः निम्नं गंभी

त्रीणि गंभीरजलस्य — द्वे उत्तानस्य २ — त्रीणि धीवरस्य

रं गंभीरमुत्तानं तद्विपर्यये १५ अगाधमतलस्पर्शं कैवर्ते दाशधीवरौ

द्वे जालस्य — द्वे शणसूत्रजालस्य — द्वे मत्स्यस्थापनपात्रस्य २

आनायः पुंसि जालं स्यात् शणसूत्रं पवित्रकं १६ मत्स्याधानी कुवेणी स्यात्

द्वे मत्स्यानां वेधनस्य कुडीर इति ख्यातस्य २ — षट् मत्स्यस्य

बडिशं मत्स्यवेधनं पृथुरोमा झषो मत्स्यो मीनो वैसारिणोंडजः १७ वि

द्वे बालमत्स्यस्य — द्वे शिशुमाराकारस्य मत्स्यस्य १

सारः शकुली चाथ गंडूकः शकुलार्भकः सहस्रदंष्ट्रः पाठीन उलूपी शि

द्वे वृहद्दंष्ट्रमत्स्यविशेषस्य १

शुकः समौ॥१९ नलमीनश्चिलिचिमः प्रोष्ठीतु सफरीद्वयोः॥ क्षुद्राण्डमत्स्य

संघातः पोताधानमथोझषाः॥२१ रोहितोमद्गुरः शालोराजीवः शकुलस्ति

मिः॥ तिमिंगलादयश्चाथ यादांसि जलजंतवः॥२२ तद्भेदाः शिशुमारोद्र

शंकवोमकरादयः॥ स्यात्कुलीरः कर्कटकः कूर्मेकमठकच्छपौ॥२३ ग्रा

होवहारोनक्रस्तुकुंभीरोथमहीलता॥ गंडूपदः किंचुलकोनिहाकागो

२८ अ॰ को॰ धिकाः समाः २२ उत्सेपात् जलौका यां स्त्रियां भूम्नि जलौकसः मुक्तास्फोटः स्त्रि

यां शुक्तिः शंखः स्यात् कंबुरस्त्रियौ २३ क्षुद्रशंखाः शंखनखाः शंबूका जल

शुक्तयः भेके मंडूकवर्षाभूशालूरप्लवदर्दुराः २४ शिली गंडूपदी भेकी

वर्षाभ्वी कमठी दुलिः मद्गुरस्य प्रिया शृंगी दुर्नामा दीर्घकोशिका २५ ज

लाशयो जलाधारस्तत्रागाधजलो ह्रदः आहावस्तु निपानं स्यादुपकूप

दे॰ कूपस्योपरि रज्वादिधार
णार्थं दारुयंत्रस्य १

चत्वारि कूपस्य

वेलाप्रावे॥२६॥ पुंस्येवांधुः प्रहिः कूप उदपानंतुपुंसिवा॥ नेमिस्त्रिकास्यवीनाहो

दे॰ कूपमुखे दृढ काष्ठादि निबंधस्य १ इतिभाषा

दे॰ पुष्करिण्यादि खातस्य

दे॰ अकृत्रिमजलाशयस्य १

मुखबंधनमस्ययत्॥२७॥ पुष्करिण्यांतुखातंस्यादखातंदेवखातकं॥ पद्माक

दे॰ तडागस्य

त्रि॰ कृत्रिमपद्माकरस्य

त्रि॰ अल्पसरस्य

रस्तडागोऽस्त्रीकासारः सरसीसरः॥२८॥ वेशंतः पल्वलंचाल्पसरोवापीतुदी

दे॰ खाइ इति ख्याता पाः

दीर्घिकायां जलस्थले कृत जलाधारस्य

दे॰ वापी बौली इति भाषा

र्घिका॥ खेयंतुपरिखाऽऽधारस्त्वंभसांयत्रधारणं॥२९॥ स्यादालवालमावाल

मावापोऽथनदीसरित्॥ तरंगिणीशैवलिनीतटिनीह्रादिनीधुनी॥३०॥

कूलं कषो नि. [illegible] ... कोस रस्वती १ मूल
चत्वारि सारस्वता

द्वादश नद्याः

स्रोतस्वती द्वीपवती स्रवंती निम्नगापगा ॥ गंगा विष्णुपदी जह्नुतनया

२५ मू० को०

त्रयोदश गंगायाः

सुरनिम्नगा ॥ भागीरथी त्रिपथगा त्रिस्रोता भीष्मसूरपि ॥ कालिंदी सू-

चत्वारि यमुनायाः — चत्वारि नर्मदायाः

र्यतनया यमुना शमनस्वसा ॥ रेवा तु नर्मदा सोमोद्भवा मेकलकन्यका

द्वे गौरी विवाहे ... तोयात्
द्वे ... ख्यातस्य — द्वे शतद्रु नामस्य

॥ करतोया सदानीरा बाहुदा सैतवाहिनी ॥ शतद्रुस्तु शुतुद्रिः स्या

द्वे विपाशायाः — द्वे [illegible] नद्याः — शोनभद्र ... नाम — एकं कृत्रिम ...

द्विपाशा तु विपाट् स्त्रियां ॥ शोणो हिरण्यवाहः स्यात्कुल्याल्पा कृत्रिमा सरित् ॥

... अल्पा कृत्रिमा सरित ...

२५ राम

नदीनां सनाम प्रसिद्धानां पपक पपक ॥

शरावती वेत्रवती चन्द्रभागा सरस्वती ॥ कावेरी सरितोऽन्याश्च संभेदः सिंधु

द्वे सिंधुसंगमस्य ॥ कृत्रिमजलानि सरणि मार्गस्यैके प्रणाला इति भाषा ॥

संगमः ॥ द्वयोः प्रणाली पयसः पदव्यां त्रिषु तूत्तरौ ॥ देविकायां सरय्वां

देविकायां नद्यां भवे सरय्वां भवे तत्र उत्पन्ने दाविक सारवौ क्रमेणैकैकं ॥

द्वे फुल्लकल्हारस्य ॥ रक्तश्वेतस्य ॥ द्वे रक्तकल्हारस्य द्वे रक्तवर्णे त्रिका

च भवे दाविकसारवौ ॥ सौगंधिकं तु कल्हारं हल्लकं रक्तसंध्यकं ॥ स्या

लविकासि पुष्पस्य ॥

द्वे कमलकुमदादीनां ॥ द्वे नीलोत्पलस्य ॥ द्वे फुल्लोत्पलस्य ॥

दुत्पलं कुवलयमथ नीलांबुजन्म च ॥ इंदीवरं च नीलेऽस्मिन् सिते कुमुद

एकं सौगंधिकादीनां वेदोत्पले एकम कुरस्य ॥ द्वे जलपतितृटिकिनाम ॥ शीगीसेकालस्य कूर इति भाषा

कैरवे ॥ शालूकमेषां कंदः स्याद्वारिपर्णी तु कुंभिका ॥ जलनीली तु शैवा

३० अमृ०
के०

देकुमुदस्यकंदप्रस्य — मुखशब्देनांभोजिनीपुष्करिणीकोऽपीति

लंशैवलोऽपंकुमद्वतीकुमुदिन्यांनलिन्यांतुविसिनीपद्मिनीमुखाः१९

वोपुंसिपद्मंनलिनमरविंदंमहोत्पलंसहस्रपत्रंकमलंशतपत्रंकुशेशयं

षोडशकमलस्य

पंकेरुहंतामरसंसारसंसरसीरुहं विसप्रसूनराजीवपुष्कराम्भोरुहाणिच

देश्वेतोत्पलस्य — त्रीणिरक्तोत्पलस्य

वेथ पुंडरीकंसितांभोजमथरक्तसरोरुहे रक्तोत्पलंकोकनदंनालोना

देउत्पलादिदंडस्य — देकमलादीनांमूलस्य — ग्रजादिनांसमूहस्यषंडोकस्त्री

लमथास्त्रियां मृणालंविसमब्जादिकदंबेषंडमस्त्रियां करहाटःशि

३०
राम

M-78

देवपद्मकंदस्य ॥२॥ देवपद्मादीनां किंजल्कस्य ... इतरीइति भावः ॥१ देवपद्मादीनां नवपत्रस्य देवपद्मकोशस्य

मे कोः ३१

फा कंदः किंजल्कः केसरोस्त्रियां ॥७२॥ संवर्त्तिका नवदलं बीजकोशो वरा
टकः ॥ इति वारिवर्गः ॥१०॥ उक्तं स्वर्व्योमदिक्कालधीशब्दादि सनाट्यकं
पातालभोगिनरकं वारि चैषां च संगतं ॥७७॥ इत्यमरसिंहकृतौ नामलिं
गानुशासने स्वरादिकांडः प्रथमः सांग एव समर्थितः ॥ इति चेद्राव
विप्रेणामरकोशस्य लिपीकृता ज्ञप्रस्यां विवासरे पत्रे चम्पाधासरे ॥१॥